

Érdeemes megjegyezned:

Híres idézetek, szállóigék

Historia est magistra vitae. (latin) - A történelem az élet tanítómestere.

„A szó elszáll, az írás megmarad.” (<i>Verba volant, scripta manent. (latin)</i>)	Középkori eredetű latin <i>maxima</i> ¹ , egy horatiusi idézetet sűrít, a szórendet is megváltoztatva: <i>Litera scripta manet; verbum et inane perit.</i>
„Tiszta, üres lap.” (<i>Tabula rasa. (latin)</i>)	Átvitt értelemben igen alapos rendteremtés, a fennálló helyzet megszüntetése, hogy mindent előlről lehessen kezdeni.
„Élvezd a napot.” (<i>Carpe diem. (latin)</i>)	Talán a leghíresebb horatiusi szállóige (Ódák I.11); betű szerinti jelentése ‘tépd le a napot (mint gyümölcsöt)’; „Szakaszd le a napot, azaz használd jól, mert az élet rövid.”
Ember tervez, Isten végez. (<i>Homo proponit, Deus disponit. (latin)</i>)	Latin szállóige Kempis Tamás Krisztus követése című művéből.
Mondva, csinálva. (<i>Dictum factum. (latin)</i>)	Mondva, csinálva, vagyis úgy történt, ahogy mondták.
Kétszer ad, ki gyorsan ad. (<i>Bis dat, qui cito dat. (latin)</i>)	Kétszer ad, ki gyorsan ad, vagyis legyen gyors a segítség.
Amíg élek, remélek. (<i>Dum spiro, spero. (latin)</i>)	Az alliteráló, szójátékos latin <i>maxima</i> Seneca egyik „erkölcsi” levelének egy mondatából alakult ki.
Tévedni emberi dolog. (<i>Errare humanum est. (latin)</i>)	Latin bölcsesség, amelyet Theognisz görög költő nyomán Seneca fogalmazott meg.
A dolgok közepébe. (<i>In medias res. (latin)</i>)	A dolgok közepébe vágni, azaz rögtön a lényegre térni. Horatius: <i>Ars poetica</i>
Nincs új a nap alatt. (<i>Nil novi sub sole. (latin)</i>)	A latin nyelvű Bibliában (Préd 1.9), Salamon királynak tulajdonított kiábrándult <i>maxima</i> .
Ember embernek farkasa (<i>Homo homini lupus. (latin)</i>)	Ember embernek farkasa, vagyis az ember a legnagyobb ellensége saját embertársának. Plautustól származó idézet.
„Egyiptom a Nílus ajándéka”	Hérodotosz, görög történetíró megfogalmazása.

¹ *maxima*. alapelv, jelige, jelmondat.

„A kocka el van vetve!” (<i>Alea iacta est. (latin)</i>)	Julius Caesar híres mondása, amikor átlépte a Rubicon folyót.
„Jöttem (<i>Veni</i>), láttam (<i>vidi</i>), győztem (<i>vici</i>)!”	Julius Caesar küldte ezen üzenetét Rómába Pompeius híveinek leverése után.
„Te is fiam, Brutus?” (<i>Et tu mi fili Brute? (latin)</i>)	Julius Caesar szavai nevelt fiához az ellene szőtt merénylet pillanataiban.
„Ezzel vagy ezen!”	A spártai anyák e szavakkal engedték csatába fiaikat. Plutarkhosz szerint a spártai anya e szavakkal nyújtotta át a pajzsot hadba induló fiának, arra célozva, hogy a halott bajtársat a katonák a pajzsára fektetve hozzák haza az ütközetből.
„Itt fekszünk, vándor, vidd hírül a spártaiaknak: megcselekedtük, amit megkövetelt haza.”	A spártai katonák síremléke a thermopülai csata színhelyén.
„Oszd meg és uralkodj!” (<i>Divide et impera! (latin)</i>)	Róma politikai módszerét kifejező elv. A rómaiak híres jelszava Itália meghódítása-kor.
„Hannibál a kapuk előtt!” (<i>Hannibal ante portas!</i>)	A megrémült rómaiak mondása Hannibál közeledtére. A második pun háború során Hannibál Kr.e. 211-ben Róma kapuja előtt ütött tábor. Bár nem a város ostroma volt a közvetlen célja, Rómában nagy riadalom tört ki, és ekkor keletkezett a vészkiáltás: Utóbb Cicero <i>Hannibal ad portas</i> alakban idézte, és már ő is abban az értelemben, ahogy manapság is: „közel a nagy veszedelem”.
„Kenyeret és cirkuszt!” (<i>„Panem et circenses!” (latin)</i>)	A római nép követelése. Augustus korában elterjedt mondás. Lényege szerint a nép figyelmét ingyen gabonával, lakomákkal, illetve cirkuszi játékokkal kell elterelni a politikai kérdésektől.
„Legyen világosság!” (<i>Fiat lux! (latin)</i>)	Isten szavai a világ teremtésekor.
„Íme az ember.” (<i>Ecce homo. (latin)</i>)	Pilátus szavai, amikor Jézust megmutatták a tömegnek töviskoronával a fején.
„Engedjétek hozzám jönni a kisdede- ket.” (<i>Sinite parvulis venire ad me. (latin)</i>)	Jézus szavai.
„Hét szabad művészet.” (<i>Septem artes liberales.</i>)	A középkori iskolákban oktatott hét tantárgy összefoglaló latin megnevezése. Ezek alsó szintjét alkotta a grammatika, a retorika és a logika együttese, a trivium (innen a triviális szó ‘primitív, közönséges’)

	<p>értelme), a felső szint, a quadrivium pedig az aritmetikából, a muzsikából, a geográfiából és asztronómiából állt. A hét tárgy memorizálására hexametert is alkottak: <i>Lingua, Tropus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, Astra</i> ('Nyelv, Szókép, Értelme, Szám, Hangzat, Szög, Csillagok').</p>
<p>„Túrd el ezt az ütést, de többet egyet sem!”</p>	<p>A lovaggá ütés ceremóniájának híres mondata.</p>
<p>„A városi levegő szabaddá tesz.”</p>	<p>A középkori városba érkező, ha egy évig, plusz egy napig tartózkodik, akkor a város polgárává válhat.</p>
<p>„A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!” (<i>A sagittis Hungarorum libera nos, Domine!</i>)</p>	<p>A kalandozó magyaroktól féltő európai népek fohásza. Régi hagyomány szerint a pogány magyar kalandozóktól gyötört nyugati országok jámbor papjai és hívei gyakran ezt a könyörgést foglalták bele a litániákba a X. század folyamán. Egykorú írásos bizonyítékát ennek máig nem sikerült fellelni.</p>
<p>„...fehervaru rea meneh hodu utu rea...” (...Fehérvárra menő hadiútra...)</p>	<p>A tihanyi apátság alapítólevelének magyar nyelvű szövegrészlete 1055-ből.</p>
<p>„ Látjátuk feleim szümtükkel mik vogymuk: isa, pur es homou vogymuk.” („Látjátok, feleim szemetekkel, mik vagyunk! Bizony por és hamu vagyunk.”)</p>	<p>Az első magyar nyelvű szövegemlékünknek, a Halotti beszédnek sorai az 1200-as évekből.</p>
<p>„Mehalt Mátyás, oda az igazság!”</p>	<p>A magyar nép hangoztatta Mátyás halála után.</p>
<p>„Akié a föld, azé a vallás!” (<i>Cuius regio, eius religio.</i>(latin))</p>	<p>Az 1555-ös augsburgi birodalmi gyűlésen elfogadott elv. A középkori államok elve arról, hogy a föld tulajdonosa megszabhatja a birtokán élők vallási hovatartozását.</p>
<p>„Elsőként jártál körül engem.”</p>	<p>Magellán 1519-ben a Föld körülhajozására indult, hogy ezzel is bizonyítsa, hogy a Föld gömb alakú. Ő ugyan nem térhetett vissza, de egy hajó mégis körül tudta hajózni a Földet, s e hajó kapitányának címerében olvasható ez a mondat.</p>
<p>„Birodalmában sohasem nyugodott le a nap.”</p>	<p>V. Károly és II. Fülöp spanyol királyok akkora birodalommal rendelkeztek kiterjedt gyarmataik folytán, melyben valahol mindig nappal volt.</p>

„Párizs megér egy misét!	<i>IV. Bourbon Henrik 1589-ben csak azzal a feltétellel foglalhatta el a francia trónt, ha visszatér katolikus hitre, s lemond hugenotta hitéről. Ennek a kíváncságnak eleget is tett, s 1589-1610 között ő volt a francia király.</i>
„Bízzál Istenben és tartsd szárazon a puskaport!”	<i>Az independensek jelszava volt az angol polgárháború idején.</i>
„Nincs kétség, ki vagyok választva, és a gondviselés bélyege lesz minden tettemen...”	<i>O. Cromwell céltudatos jelleméről árulkodó kijelentés. A kálvini vallás híveként a predestináció szellemében úgy vélte, hogy arra rendeltetett, hogy az independens elképzeléseket sikerre vigye.</i>
„És mégis mozog a Föld!” (<i>Eppur si move!</i> (latin))	<i>Galilei nevéhez fűződő kijelentés, melyet állítólag akkor tett, amikor az inkvizíció előtt visszavonta tanait. Vagyis a tudományos igazságot nem lehet megsemmisíteni azáltal, hogy nemlétezőnek mondjuk.</i>
„Gondolkodom, tehát vagyok.” (<i>Cogito, ergo sum.</i> (latin))	<i>Descartes, francia racionalista gondolkodó híres tétele, mely egyben a racionalizmus jelmondatának is tekinthető. A gondolkodás tényéből jut el létének bizonyosságához, s ez minden további megállapítás kiindulópontja.</i>
„Istennel a hazáért és a szabadságért!” („Cum Deo pro patria et libertate!”)	<i>Ezt a jelmondatot írták zászlajukra a Rákóczi-szabadságharc katonái.</i>
„Se pénz, se posztó.”	<i>A végvári vitézek keseregtek így, amikor nem kapták meg zsoldjukat. A posztó arra utal, hogy időnként nem pénzben, hanem természetben, áruban (só, posztó) kapták, pontosabban nem kapták a megérdemelt fizetséget.</i>
„Merj tudni!”	<i>A felvilágosodás jelszava a XVII. században.</i>
„Vissza a természethez!”	<i>Rousseau mondása.</i>
„Nem vihetem el hazámat a csizmám talpán.”	<i>Danton szavai perbe fogása idején.</i>
„Az állam én vagyok.” (<i>L'état c'est moi.</i> (francia))	<i>Általános hiedelem szerint XIV. Lajos ezt a gőgös mondatot vágta oda, vadászruhában és ostorát suhogtatva, amikor 1655 áprilisában, nagykorúságához közeledve, először lépett a parlament elé. Az esemény tanúi szerint a király illendően visel-</i>

	<p>kedett, és egy szót sem szólt ez alkalommal. Egy múlt századi történész, Dulaure úgy tudja, hogy Lajos jóval később egy bíró szavaiba vágott a kijelentéssel, amikor az illető „a királyt és az államot” említette, de erre sincs hiteles bizonyíték. Létezik olyan felfogás is, hogy nem maga a király, hanem környezetének egyik tagja mondta.</p>
<p>„Nincsenek többé Pireneusok.”</p>	<p>Amikor meghalt az utolsó spanyol Habsburg uralkodó, II. Károly, és a trónt XIV. Lajos unokájára hagyta, akkor kiáltott így fel a "napkirály", utalva arra, hogy eljött az ideje a spanyol és francia területek egyesítésének.</p>
<p>„Utánam az özönvíz!” (<i>Après moi le déluge.</i> (francia))</p>	<p>XV. Lajos jelszava volt. Nem volt ínyére a kormányzás, helyette kegyencnői, Dubarry és Pompadour kormányoztak. Ez a fajta közömbösség össz pontosul jelszavában. Állítólag Madame Pompadour, XV. Lajos francia király kegyencnője mondta, amikor szemére vetették a maga és az udvar esztelen fényűzését; egyesek feltételezik, hogy ő csak királyi szeretője szavajárását ismételte.</p>
<p>„Szabadság, egyenlőség, testvériség!” (<i>Liberté, égalité, fraternité!</i>)</p>	<p>A nagy francia forradalom, majd a harmadik köztársaság hármasszója; összefonódott kezdőbetűi szerepelnek a francia címerben is. Megfogalmazását egy Momoro nevű, spanyol származású párizsi könyvtárosnak, a jakobinusok egyik szekcióvezetőjének tulajdonítják.</p>
<p>"Minden katona a tarsolyában hordja a marsallbotot."</p>	<p>Napóleon katonái között elterjedt szólás. Lényege, hogy mindenki előtt ott áll az érvényesülés, a kiemelkedés lehetősége, ha a harcokból kiveszi a részét és derekasan küzd.</p>
<p>„Életünket és vérünket az országunkért!” („<i>Vitam et sanguinem pro rege nostro!</i>”)</p>	<p>A magyar rendek hűségesküje Mária Terézia előtt az 1714-es országgyűlésen.</p>
<p>„Etetni kell a juhot, ha nyírni, fejni akarjuk...”</p>	<p>Mária Terézia így indokolta a jobbágyterhek földesúri csökkentésének szükségességét. Ugyanis ahhoz, hogy az állami bevételeket, vagyis a jobbágyok államnak</p>

	fizetett adóit növelni tudja, védeni kell azokat a földesúri terhek növelésétől.
„Mindent a népért, semmit a nép által.”	<i>II. József uralkodói ars poetica-ja. Vagyis a felvilágosult kormányzás célja a társadalom és állam felemelése, de ebben a polgároknak csak végrehajtói szerep juthat.</i>
„Amerika az amerikaiaké!”	<i>Monroe amerikai elnök által megfogalmazott elv a függetlenségi háború idején.</i>
„Csendes esőt és hosszú háborút!”	<i>A napóleoni háborúk idején a csatározásokból hasznot húzó nemesek jó kívánságai egymásnak.</i>
„Katonák! Negyven évszázad tekint le rátok e piramisok csúcsairól!”	<i>Napóleon szavai katonához az egyiptomi hadjárat idején.</i>
„Minden katona a tarsolyában hordja a marsallbotot.”	<i>Napóleon mondása.</i>
„A Bourbonok semmit nem tanultak, semmit nem felejtettek.”	<i>Napóleon halála után ismét a Bourbonok kezébe került a hatalom, de ezt nem tudták a javukra fordítani.</i>
„... ha feláll egy olyan intézet, amely a magyar nyelvet kifejtsé..., jószágomnak (birtokaimnak) egy évi jövedelmét föláldozom reá!”	<i>Széchenyi István szavai az 1825-ös országgyűlésen a Magyar Tudományos Akadémia felállításáról.</i>
„Jelszavaink valának: haza és haladás.”	<i>Kölcsey Ferenc szállóigévé vált gondolata. A reformkor alapgondolatát fogalmazta meg, vagyis az ország jövőjét egy egységes haza és a reformok biztosítják.</i>
„Magyarország nem volt, hanem lesz!”	<i>Széchenyi István.</i>
„Ipar nélkül a nemzet félkarú óriás”.	<i>Kossuth Lajos.</i>
„Lehetetlen, nincs rajta cenzori engedélyezés! Foglaljanak le egy sajtót!”	<i>Landerer Lajos mondta a forradalmároknak 1848. március 15-én, amikor a fiatalok követelték a Nemzeti dal és a 12 pont ki nyomtatását. Irinyi József válasza: „E sajtót a nép nevében lefoglaljuk!”.</i>
„Ezt akartam kérni, de önök fölállottak, s én leborulok a nemzet nagysága előtt, s csak azt mondom, annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiságot tapasztaltam a megajánlásban, s Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni!”	<i>Kossuth Lajos híres szónoklata a népképviselői országgyűlésen 1848 júliusában, melyen 200 000 újonc és nagyobb összeg megszavazását kérte.</i>
„A lázadó csordákat szétvertem, néhány nap múlva Debrecenben leszek.”	<i>Windischgratz elbizakodott üzenete Bécsbe a kápolnai csata után.</i>

„A legyőzött Magyarország Felsőged lábai előtt hever.”	<i>Paskjevics herceg e sürgönyszöveggel jelentette a világosi fegyverletételt I. Miklós cárnak.</i>
„Én vagyok az az ember, aki rendet fog tenni. Nyugodt lelkiismerettel lövetek agyon százakat is, mert szilárd meggyőződésem, hogy ez az egyetlen mód intő példát szolgáltatni minden jövődő forradalomnak.”	<i>Haynau szavai a magyar forradalom és szabadságharc leverése után 1849 augusztusában.</i>
„Mint óriás beszélt, de mint törpe cselekedett”	<i>Tisza Kálmánról mondták ellenfelei.</i>
„Mire a falevelek lehullanak, otthon lesztek szeretteitek körében!”	<i>II. Vilmos császár szavai katonához az első világháború kirobbanásakor.</i>
„Wilson a maga tizennégy pontjával rosszabb, mint az Úristen, mert neki csak tíz pontja volt.”	<i>G. Clemenceau véleménye Wilson USA-elnök által 1918 januárjában kihirdetett békejavaslatáról. Ez ugyanis sértette a francia érdekeket.</i>
„Minden hatalmat a szovjeteknek!”	<i>Lenin szavai a bolsevikok hatalomátvételét követelve Oroszországban.</i>
„Kifüstöljük a Várból azt a részeges matrózt.”	<i>A 2. királypuccs idején mondta Rakovszky István, a IV. Károly által kinevezett "miniszterelnök". Horthy Miklóstra célzott, aki az I. világháború idején a tengerészetnél szolgált, mint ellentengernagy</i>
„Csonka Magyarország nem ország – Egész Magyarország mennyország!”	<i>A Trianon utáni időszak jelszava.</i>
„Vaj helyett ágyút!”	<i>Göring által hirdetett jelszó a hadi termelés fokozására az 1930-as években.</i>
„Meggyőződésem, hogy ez korunknak szóló béke, tisztességes béke.” <i>(I believe it is a peace for our time, a peace with honour. (angol))</i>	<i>Chamberlain kijelentése a Hitlerrel kötött 1938-as müncheni megállapodás után. A politikai rövidlátás híressé vált példája, mert ez a megegyezés adott lényegében szabad kezet Hitlernek a második világháború megindítására.</i>
„Semmi mást nem ígérhetek, csak vért és gyötrelmet, könnyeket és szenvedést.”	<i>Churchill szavai az angolokhoz a II. világháború kitörésekor. W. Churchill 1940. május 13-i első miniszterelnöki beszédében tette ezt a kijelentést, utalva arra, hogy Nagy-Britannia lakóira a háború borzalmas terhei várnak. Kemény szavaival azt demonstrálta, hogy szakítani akar elődjének, Chamberlainnek sekélyes és végzetesnek bizonyult optimizmusával.</i>

„Dicséretes dolog a becsület, de az sem árt, ha igazunk van.”	<i>Churchill szavai.</i>
„A diplomácia a sértés nélküli igazmondás művészete.”	<i>Churchill szavai.</i>

